

ИЗБОРНОМ И НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу члана 65 Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 - др. закон и 76/2023), чланова 37, 39 и 40 Статута Универзитета у Београду - Филолошког факултета и члана 85 Закона о науци и истраживањима („Сл. гласник РС“, бр. 49/2019), Изборно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на V редовној седници одржаној 27. марта 2025. године донело је одлуку бр. 690/1 о покретању поступка за избор мср Николе Лазовића у звање истраживач-сарадник. Именована је Комисија ради спровођења поступка за избор у истраживачко звање, у саставу: 1. др Драгана Ђорђевић, ванредни професор, Универзитет у Београду – Филолошки факултет (председник Комисије), 2. др Ивана Глигоријевић, доцент, Универзитет у Београду – Филолошки факултет (члан Комисије) и 3. др Данијела Ђорђевић, ванредни професор, Универзитет у Београду – Пољопривредни факултет (члан Комисије). Комисија на основу увида у поднети материјал од стране кандидата, а на основу Правилника о стицању истраживачких и научних звања („Службени гласник РС“, бр. 159/20 и 14/23) подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат мср Никола Лазовић рођен је 1996. године у Прокупљу, где је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је на Катедри за оријенталистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, смер Арапски језик и књижевност 2019. године са просечном оценом 9,79. Исте године уписао је мастер студије на Филолошком факултету, које је завршио септембра 2020. године одбранивши мастер рад на тему *Друштвено-политичке прилике у Омајадском халифату* код ментора проф. др Еме Петровић. Просечна оцена мср Лазовића на мастер академским студијама била је 9,83.

На докторским студијама, које је уписао 2020. године, модул Језик, мср Никола Лазовић положио је све испите и све студијске истраживачке радове закључно са школском 2021/2022. годином остваривши просек 10,00 и 120 ЕСПБ. У новембру 2024. пријавио је тему своје докторске дисертације под насловом *Ограде и појачивачи у научним радовима на*

арапском и српском језику код ментора проф. др Драгане Ђорђевић. Комисија за оцену научне заснованости теме у саставу: доц. др Ивана Глигоријевић, Филолошки факултет – Универзитет у Београду, председник комисије, проф. др Наталија Панић Церовски, Филолошки факултет – Универзитет у Београду, доц. др Јован Чудомировић, Филолошки факултет – Универзитет у Београду, проф. др Маја Миличевић Петровић, Одсек за превођење – Универзитет у Болоњи, Италија, проф. др Данијела Ђорђевић, Пољопривредни факултет – Универзитет у Београду, поднела је Извештај који је Наставно-научно веће Филолошког факултета усвојило 24. 10. 2024. (одлука бр. 3097/1 од 25. 10. 2024), а на коју је Веће научних области друштвено-хуманистичких наука дало сагласност 5. 11. 2024. (одлука бр. 61206-4154/2-24).

Током основних и мастер студија мср Никола Лазовић био је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства омладине и спорта. Од априла 2021. укључен је у научноистраживачки рад Филолошког факултета као стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја (данас Министарства науке, технолошког развоја и иновација), а током школске 2022/2023. године био је изабран у звање демонстратор – сарадник ван радног односа на Филолошком факултету на основу чега је изводио вежбе на предметима Савремени арапски језик Г1–Г4 и Фонетика арапског језика 1–2.

Мср Никола Лазовић је до сад учествовао на више конференција за младе истраживаче, а до сада је објавио два научна рада:

1. Интерактивни метадискурсни маркери у арапским и српским апстрактима научних радова – контрастивна анализа / Никола Лазовић // У: Савремена проучавања језика и књижевности : зборник радова са XV научног скупа младих филолога Србије, година XV/Књига 1 / Ковачевић, М. и Ј. Петковић (одг. ур.) - Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2024.- стр. 113–122.

У овом раду, који је најнепосредније повезан с темом кандидатове докторске дисертације, мср Лазовић се бавио анализом сличности и разлика у апстрактима научних радова на арапском и српском језику у погледу интерактивних метадискурсних маркера примењујући Хајландов (2005) интерперсонални модел. Корпус за ово истраживање састојао се од 40 сажетака научних радова, 20 на арапском језику, 20 на српском. Арапски

апстракти су ексцерпирани из научног часописа *Dirasat: Human and Social Sciences* (DHSS), из издања објављених 2019. године, док су српски преузети из научног часописа *Анали Филолошког факултета* (АФФ), издања за 2019. и 2020. годину. У истраживању су узети у обзир само радови из области лингвистике и примењене лингвистике, те су у корпус ушли и поједини радови који се баве језичким средствима на корпусу из књижевности. Укупан број речи арапског поткорпуса је 2764, а српског 3111. При анализи је коришћен Хајландов (2005: 49) модел интерперсоналних метадискурских маркера. У оквиру анализе метадискурса аутор је установио категорије интерактивних метадискурских маркера, извршио фреквенцијску анализу и упоредио употребу транзиционих, оквирних, ендорфичних и евиденцијалних метадискурских маркера, као и објашњивача у поткорпусима, арапском и српском. У оквиру остварених резултата, аутор је утврдио да арапски аутори користе више транзиционих, оквирних и ендорфичних маркера, док српски аутори користе више објашњивача и евиденцијалних маркера, док су поређењем функција у подгрупама метадискурских маркера установљене разлике у структурисању текста и начинима успостављања комуникације аутора са читаоцем. Аутор у закључку, на стр. 120 истиче ограничења свог истраживања, као и њихов претпостављени теоријски и апликативни значај: „Значај овог истраживања је у томе што настоји да истакне језичка средства које аутори научних радова на арапском и српском користе како би олакшали читаоцу разумевање текста, што може бити од помоћи арабистима којима је од изузетног значаја познавање интерактивних метадискурских маркера због њихове улоге у успостављању кохерентности и кохезије текста. Такође, овај рад је допринос контрастирању арапског и српског језика, као и арапске и српске (писане) реторике. Важно је, међутим, истаћи да су резултати овог истраживања добијени на основу анализе релативно малог корпуса. Такође су ограничени на (под)жанр апстракта, те би метадискурсни приступ у контрастивној анализи требало применити и на друге делове научног рада, као и на друге жанрове академског дискурса. Што се даљег истраживања (под)жанра сажетка тиче, неопходно је упоредити употребу интеракционог метадискурса, као и реторичке структуре арапског и српског апстракта, како би добили потпуну слику контраста реторичких карактеристика арапских и српских сажетака научног рада.“

2. Tipovi tuđeg govora u arapskim pisanim vestima / Nikola Lazović / U: Jezik, književnost i mediji: Zbornik radova sa Dvanaeste međunarodne konferencije Fakulteta za strane jezike, održane 26. i 27. maja 2023. godine / Budinčić, V., J. Pršić i B. Solujić (ur.) - Beograd: Alfa BK univerzitet, 2024.- str. 284–308.

Ovaj pregledni naučni rad posvećen je identifikaciji tipova tuđeg govora u korpusu новинских чланака на арапском језику. Као полазни корпус коришћена је реномирана корпусна база arabicorpus (<https://arabicorpus.byu.edu/index.php>), а конкретно поткорпус новина Al-Masry Al-Yawm из 2010. године, и ту забележених новинских чланака из жанра вести. У раду је предложена таксономија заснована на оној коју нуди Смирнова (2009), где се типови туђег говора деле на слободне и дословне структуре. Аутор је приликом тога таксономију ускладио с реторичким и морфосинтакстичким карактеристикама арапског језика, због чега је као посебне подтипове издвојио оне примере туђег говора који су уведени дериватом глагола говорења. С методолошке тачке гледишта, аутор је, сасвим исправно, предност дао реченицама у којима се јавља арапски глагол *qāla* и његови деривати, као најучесталији глагол говорења, што потврђује и коришћена литература. Преузето је 30 чланака анонимних аутора, а укупан број ексцерпираних примера туђег говора је 387. Уз то, у корпус истраживања није укључио чланке који у ауторовом говору поседују карактеристике дијалекатског варијетета арапског језика, али јесте корпус ушао мали број чланака који поседују делове говора на дијалекту уколико су део клаузе туђег говора. Ипак, мср Лазовић је обележио и све примере туђег говора, уведене и другим глаголима говорења и њиховим дериватима, не само глаголом *qāla* и његовим дериватима, за разлику од ранијих истраживања на које се позива. Наслови вести су такође укључени као део корпуса, где је глагол говорења често био изостављен. Мср Лазовић је током анализе обележавао и конференсе којима су уведене, а на основу којих им је одредио тип. Он у раду, на стр. 289–290, предлаже следећу типологију неуправног говора у овом раду, а полазна теоријска основа му је Смирнова (2009: 83), у коју је увео нове типове како би типологија била прилагођена морфосинтакстичким и реторичким карактеристикама арапског језика, како смо већ истакли: „Наш модел се, према томе, поред формалног критеријума, ослања на функционални критеријум, тј. као посебни подтипови де бити разматрани они примери употребе туђег говора који су уведени дериватом глагола говорења. Такође, неуправни говор

и неуправни говор уведен активним партиципом разврставамо на конекторски и неконекторски, према употреби или изостављању везника *'anna*, односно *'inna* након глагола *qāla*, како би проверили да ли неки чланци показују склоност ка одређеном стилу изражавања који изискује неки од ових подтипова. Разматрана је и употреба ових везника с реченицом управног говора. Тематски туђи говор (енг. Topical reported speech) из Смирнове (2009: 83) таксономије убрајамо у неконекторски неуправни говор, јер се ни формално ни функционално не разликује од њега, а опис макроструктуре туђег говора се може јавити и у виду неког другог типа слободних структура.“

Анализом корпуса и применом морфосинтастичког, реторичког и формалног критеријума аутор је дошао до 8 типова слободних и 5 типова дословних структура. Квантитативна анализа је показала преференцију аутора вести ка слободним структурама, нарочито основном типу неуправног говора. То је приписано предностима које неуправни говор нуди насупрот управном говору. Неуправни говор преовладава у дискурсу медија „Ел Масри ел јаум“ из 2010. године, што је у супротности са резултатима истраживања које је спровео Вахј (2021: 15) над корпусом медија „Хајат“ из 1997. године. Како Лазовић истиче, прошао је одређени временски период између објављивања чланака који су предмет ових истраживања, па износи закључак да се начин преношења туђег говора временом мења у корист неуправног говора, иако је разлог значајне разлике у процентима можда у томе што истраживање Вахја (2021: 15) проучава само глагол *qāla* и његове деривате. Квалитативна анализа указала је на бројне начине најављивања туђег говора, односно бројне глаголе и њихове деривате којима аутори интерпретирају туђи говор и изражавају свој став у циљу убеђивања читаоца, употребу знакова интерпункције и томе слично. Аутор такође наглашава ограничења властитог истраживања с обзиром на релативно мали узорак (један дневни лист, једно годиште), те не искључује да би се у будућим истраживањима добили другачији резултати квантитативне анализе, али и да би се могли забележити други типови/начини изражавања туђег говора.

Закључак

На основу прегледа достављене документације и непосредног увида у досадашње резултате научно-истраживачког рада кандидата, Комисија констатује да мср Никола Лазовић, сходно Правилнику о стицању истраживачких и научних звања, испуњава све услове за избор у звање истраживач-сарадник. Узимајући у обзир резултате научно-истраживачког рада кандидата, сталну вољу за усавршавањем, како радом на својој докторској дисертацији, тако и радом на сродним истраживањима из области лингвистичке арабистике, као и чињеницу да испуњава све услове и критеријуме предвиђене Законом о науци и истраживањима и Правилником о стицању истраживачких и научних звања за друштвене и хуманистичке науке, Комисија сматра да су се стекли сви неопходни услови да мср Никола Лазовић буде изабран у звање истраживач-сарадник.

Стога, препоручујемо Изборном и Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да усвоји овај извештај са позитивном оценом.

Београд, 17. април 2025.

Комисија:

др Драгана Ђорђевић, ванредни професор, Универзитет у Београду — Филолошки факултет (председник Комисије)

др Ивана Глигоријевић, доцент, Универзитет у Београду — Филолошки факултет (члан Комисије)

др Данијела Ђорђевић, ванредни професор, Универзитет у Београду — Пољопривредни факултет (члан Комисије)